

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A nyilvánossághoz közvetítés kérdése háttérzene esetén; a kiterjesztett hatályú közös jogkezelés feltételei

SzJSzT-09/2014.

A Törvényszék által feltett kérdések:

A tisztelt Törvényszék a Felperes Alperes ellen szerzői jogi megfizetése iránt indított perében hozott fenti számú végzésében a következő kérdések megválaszolása végett kereste meg a Szerzői Jogi Szakértő Testületet (a továbbiakban: a Testület):

1. Megállapítható-e aggálytalanul, hogy az alperes áruházaiiban található kihelyezett műszaki eszközök csak kódolt zárt láncú zenei tartalom lejátszására alkalmasak?
2. Ezt a zárt láncú zenei tartalmat az alperes tudja-e bármilyen módon befolyásolni?
3. A lejátszott művek és szerzők beazonosíthatók-e?
4. Lehet-e utólag ellenőrizni, hogy a perbeli időszakban milyen szerzőktől milyen művek felhasználása történt?
5. Megállapíthatók-e aggálytalanul a tiltakozó nyilatkozatok érvényessége, hatályossága?
6. Megállapíthatók-e aggálytalanul, hogy az alperes áruházaiiban felhasznált művek egyrészt először külföldön kerültek nyilvánosságra, illetőleg egyáltalán nyilvánosságra kerültek-e? Ebben az esetben megilleti-e a védelem a szerzőt/szerzőket?
7. Az alperes áruházaiiban sugárzott hangfelvételek kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek minősülnek-e?
8. Az alperesi felhasználás érintett-e szerzői vagy szomszédos jogi műveket?
9. Az érintett művek előadói a közös jogkezelés hatálya alá tartoznak-e?
10. A perbeli esetben bármelyik mű esetében közös jogkezelőnek minősül-e a felperes?

Ezen túlmenően a tisztelt Törvényszék felkérte a Testületet, hogy adjon választ a felperes 19. és 34., valamint az alperes 45. sorszám alatti perirataiban feltett kérdésekre is.

B. Az eljáró tanács válaszai a tisztelt Törvényszék végzése alapján megválaszolandó kérdésekre.

A fenti kérdésekkel három részben foglalkozik az eljáró tanács.

Az első részben (B.I) utal azokra a kérdésekre, amelyek a megítélése szerint nem számítanak Testület feladatkörébe, s amelyekre vonatkozóan ezért nincs is megfelelő szakértő a Testület kinevezett tagjai között. Ezekre a kérdésekre vonatkozóan a tisztelt Törvényszék további intézkedését kéri az eljáró tanács.

A második részben (B.II) válaszol az eljáró tanács a tisztelt Törvényszék által feltett többi kérdésre a felperesnek a végzésben említett két periratában feltett kérdésekkel együtt (amely utóbbiak a tisztelt Törvényszék végzésében szereplő kérdéseivel kapcsolatos részletekre vonatkoznak).

A harmadik rész (B.III) az alperesnek a végzésben említett periratában található kérdésekre ad választ.

B.I. Műszaki, illetve informatikai kérdések, amelyek az eljáró tanács megítélése szerint nem minősülnek a Testület feladatkörébe tartozó szakkérdéseknek.

A tisztelt Törvényszék feltett és a fentiekben idézett első két kérdés így szól:

- 1. Megállapítható-e aggálytalanul, hogy az alperes áruházaiban található kihelyezett műszaki eszközök csak kódolt zárt láncú zenei tartalom lejátszására alkalmasak?*
- 2. Ezt a zárt láncú zenei tartalmat az alperes tudja-e bármilyen módon befolyásolni?*

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: az Szjt.) 101. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróságok és más hatóságok „szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben” kérhetnek szakvéleményt a Testülettől. Az Szjt. 112. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján elfogadott, a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999 (XI.3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: a Korm. r.) 1. §-ának második bekezdése szerint „szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita”.

Annak, hogy milyen válaszok adhatók a fent idézett két kérdésre, nyilvánvalóan lehetnek szerzői jogi következményei, ám azok az eljáró tanács megítélése szerint valójában nem szerzői jogi, hanem pusztán műszaki, illetve informatikai szakértelmet igénylő kérdések.

Ezért úgy véli az eljáró tanács, hogy e kérdések megválaszolására nem terjed ki a Testület feladatköre, s nincs is a Testület kinevezett tagjai között erre alkalmas szakértő.

Ebből a szempontból a Korm. r. 8. §-a (1) bekezdésének a rendelkezését is figyelembe kell venni, amely így szól: „A Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét és nem idézhető. Szükség esetén azonban további adatok szolgáltatását kérheti a megkereső bíróságtól vagy hatóságtól, illetve a megbízótól.”

Amennyiben a tisztelt Törvényszék mégis úgy találná, hogy bár a két kérdés önmaga nem szerzői jogi szakkérdés, a szerzői jogi következmények levonása tekintetben mégis szükség lenne a Testület véleményére, természetesen a Testület ebben rendelkezésre állna. Ha azonban a szükséges műszaki-informatikai szakértő alkalmazását is magától a Testülettől kívánná meg a tisztelt Törvényszék, s ezért a jelen szakértői vélemény kiegészítését kérné, ez a Testület Ügyrendje szerint csak úgy volna lehetséges, hogy az eljáró tanács mellé, tanácskozási joggal külső szakértőt is bevonna a Testület elnöke; ez azonban többletköltséggel járna.¹

Az eljáró tanács véleménye szerint a tisztelt Törvényszék végzésében szereplő 1. és 2. számú kérdés megválaszolása meghaladja a Testület feladatkörét.

¹ Ld. A Testület Ügyrendjének 46. pontját (a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala honlapján: <http://www.szbtb.gov.hu/testulatek/szjszt/Ugyrend.pdf>).

B.II. A tisztelt Törvényszék által feltett szerzői jogi szakkérdések, illetve a felperes 19. és 34. számú periratában feltett kérdések

A kérdések közötti összefüggésekre tekintettel – s arra, hogy az egyes kérdésekre adandó válaszok előfeltételei más kérdések megválaszolásának – az eljáró tanács a kérdéseket a következő csoportosításban és sorrendben válaszolja meg:

- a) a tisztelt Törvényszék 8. sz. kérdése;
- b) a tisztelt Törvényszék 3. és 4. sz. kérdése, valamint a felperes 19. sz. periratában foglalt 2. sz. kérdés („bizonyítási indítvány”);
- c) a tisztelt Törvényszék 6. kérdése, valamint a felperes 34. sz. periratának 1. pontjában foglalt három kérdés;
- d) a tisztelt Törvényszék 7. számú kérdése, valamint a felperes 19. sz. periratában foglalt 3. sz. kérdés („bizonyítási indítvány”) és 34. sz. periratának 2. pontjában foglalt hat kérdés és 3. pontjában foglalt két kérdés;
- e) a tisztelt Törvényszék 5., 9. és 10. sz. kérdése, valamint a felperes 19. sz. periratában foglalt 1. sz. kérdés („bizonyítási indítvány”).

a) A tisztelt Törvényszék 8. kérdése: „Az alperesi felhasználás érintett-e szerzői jogi vagy szomszédos jogi műveket”.

A felek között nincs vita abban, hogy az alperesi felhasználás érintett-e szerzői jogi műveket vagy szomszédos jogi teljesítményeket.

A felperes jogdíjat követel a felhasznált művek és eladások szerzői, illetve előadói nevében és az alperes sem vitatja, hogy zeneművek előadásainak hangfelvételei hangzanak el az általa használt berendezések révén.

Abban a tekintetben sem merült fel vita a felek között, hogy a felhasznált zene megfelel-e minden olyan feltételnek, amely szükséges a zeneművek szerzői jogi védelméhez, így különösen annak, hogy eredeti alkotásoknak számítanak-e.

A felek közötti vita hiányától függetlenül is meglehetősen bizonyossággal kizárható az, hogy nem felelnének meg a zenei produkciók a szerzői jogi oltalom feltételeinek. Az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése így szól: „A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.” Az egyéni eredeti jelleg (az originalitás) fogalmát pedig az Európai Unió jogával összhangban akként kell értelmeznünk, hogy az nem jelenthet többet, mint hogy a szerző saját szellemi alkotásáról van szó; annak megállapításához, hogy a szerzői jogi védelem fennáll-e más feltétel nem alkalmazható.²

Az előadói teljesítmények védelme pedig még ilyen feltételhez sem kötött. Ugyan az Szjt.-ben az „előadóművészek” kifejezés szerepel, amin esetleg valamilyen művészi szint meglétére is

² Ezt először a számítógépi programok, az adatbázisok és a fényképészeti művekre mondták ki az EU irányelvek (ld. a számítógépi programokról szóló 2009/24/EK irányelv 1. Cikkének (3) bekezdését, az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelv 3. Cikkének (1) bekezdését és a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelv 6. §-át). Majd ezt minden szerzői jog által védett műre és azok részeire kiterjedő hatállyal tisztázta az Európai Unió Bíróságának első alkalommal az *Infopaq* ügyben hozott C-5/08 sz. ítélete (ld. különösen az ítélet 34-39 pontjait) és a Bíróság ennek megfelelően döntött további ügyekben is (lásd a C-393/09, C-403/08, C-429/08, C-406/10 és C-145/10 számú ügyekben hozott ítéleteket).

lehetne következtetni. Ilyen feltételt azonban kifejezetten nem támaszt az Szjt., s ez ellentétben is állna az irányadó nemzetközi szabályokkal. A WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződése (WPPT)³ 2. Cikkének (a) pontjában foglalt meghatározás szerint „'előadóművészek' a színészek, énekesek, zenészek, táncosok és más személyek, akik az irodalmi vagy művészeti alkotásokat vagy a népművészet kifejeződéseit megjelenítik, éneklnek, elmondják, elszavalják, eljátsszák, tolmácsolják vagy más módon előadják”. Tehát egy szerzői mű vagy népművészeti alkotás bármely személy általi előadásáról – s nem valamilyen külön művészi minősítéssel rendelkező személy művészi szintű előadásáról – van szó.

A hangfelvételek fogalmát így határozza meg a WPPT 2. Cikkének (b) pontja „a 'hangfelvétel' egy előadás hangjainak vagy más hangoknak, vagy hangok egyéb megjelenítésének a rögzítését jelenti, a filmalkotásban vagy egyéb audiovizuális műben foglalt rögzítési forma kivételével.” Így a felől sem lehet kétség, hogy az ügyben szereplő hangfelvételek megfelelnek a „hangfelvétel” fogalmának.

Legfeljebb az merülhet fel, hogy esetleg olyan művekről, illetve szomszédos jogi teljesítményekről van szó, amelyeknek az oltalmi ideje már lejárt. Miután azonban több évtizedes oltalmi időkről van szó, a periratokból kitűnően pedig kortárs zeneszerzők műveinek a közelmúltban történt előadásairól és azok hangfelvételeken történt rögzítéséről, ezt a lehetőséget ki lehet zárni.

Az eljáró tanács válasza a tisztelt Törvényszék 8. sz. kérdésére: az alperesi felhasználás szerzői jogi műveket és szomszédos jogi védelem alá tartozó előadásokat, illetve az azok rögzítésével készült hangfelvételeket érintett.

b) A tisztelt Törvényszék 3. és 4. sz. kérdése így szól: „3. A lejátszott művek és szerzők beazonosíthatók-e?” „4. Lehet-e utólag ellenőrizni, hogy a perbeli időszakban milyen szerzőktől milyen művek felhasználása történt?” A felperes 19. sz. periratának 2. pontjaként egy a lentiekben idézett kérdés („bizonyítási indítvány”) kapcsolódik a tisztelt Törvényszék utóbbi kérdéséhez.

A tisztelt Törvényszék 3. sz. kérdésére ugyan elvileg igenlő válasz kínálkozik, de az ügyben érintett rendszer esetében olyan körülményekről van szó, amelyek az azonosítást rendkívüli módon megnehezítik.

A lejátszott művek és szerzők azonosításának a lehetősége fennáll. Ez elvileg két módon történhet. Ez első a lejátszott repertoár helyszínen végzett szűrőpróba-szerű eseti ellenőrzése. Ez azonban csak korlátozott azonosítási lehetőséget kínál; különösen az adott ügyben érintett kevésbé ismert szerzők műveit illetően. Inkább csak arra alkalmas, hogy a közös jogkezelő szervezet szakértője esetleg megállapíthassa, hogy valamely, a szervezet repertoárjába tartozó ismert zeneművet is felhasználnak. Az azonosításra inkább a felhasználó által szolgáltatott lejátszási lista adhat realisabb lehetőséget. Ilyen listákat eljuttatott az Alperes a Felpereshez (s azok példányai megtalálhatók a periratok között is). Az azonosítást azonban megnehezítheti, és a felhasznált repertoárnak a Felperes által kezelt óriási repertoárhoz (a peres ügyben szereplő kivételes esetektől eltekintve, szinte a világrepertoárhoz) képest szűk és speciális voltára tekintettel aránytalanul költségessé, s egyúttal bizonytalanná is teheti az a tény, hogy nem állnak rendelkezésre a közös jogkezelés kialakult rendszerének működéséhez szükséges

³ Kihirdetve a 2004. évi XLIX. törvény által.

szokásos jogosulti adatok. Az eljáró tanács véleménye szerint, mint ahogyan erre a lentiekben utalás történik, ennek jelentősége lehet az ügyben felmerült más kérdések megítélésében is.

A tisztelt Törvényszék 4. sz. kérdését illetően az eljáró tanács utal arra, hogy a jóváhagyott és a Hivatalos Értesítőben közzétett jogdíjközlemény rögzíti a felhasználók adatszolgáltatási kötelezettségeit is, amelyek a felhasznált művek elektronikus formában való azonosítására is kiterjedhetnek.⁴ Ehhez kapcsolódik a felperes 19. sz. periratában foglalt 2. sz. alábbi kérdés is. Ugyan a felperes „bizonyítási indítványként” utal erre és a periratban foglalt másik két kérdésre is, azonban az eljáró tanács ezeket a „bizonyítási indítványokat”, a tisztelt Törvényszék végzésében foglalt minősítéssel összhangban, kérdésként kezeli és válaszolja meg.

A felperes 2. számú ilyen „bizonyítási indítványa” így szól:

Kérjük ezért, hogy kötelezze a Törvényszék alperest arra, hogy a perbeli időszakban az alperesnél adott zeneművek lejátszását igazoló elektronikus fájlt (log fájl), amely az adott időszakban az alperesnél történt valós idejű lejátszás minden adatát tartalmazza, a jelen perben elektronikus formában, a Pp. által megkövetelt példányban CD vagy DVD hordozón benyújtsa.

A felperes álláspontja szerint a perbeli időszakban a tényleges lejátszás adatait csak ez a lista tartalmazza. A felperes a lista alperesi csatolását követően fenntartja, hogy további bizonyítási indítványt tegyen, például informatikai igazságügyi szakértő kirendelésére.

Abban az esetben, ha a zenelejátszásra CD-kről került volna sor, úgy kérjük, hogy az érintett hordozókat becsatolni szíveskedjenek és igazolja azt, hogy azt mikor vette át a szolgáltatójától és azokat pontosan milyen időszakban játszották le a jelen jogvitával érintett helyen.

Amennyiben az alperes teljesíti a felperes adatszolgáltatási igényét, ez valamelyest javíthatja a művek azonosításának az esélyét. Az igény teljesítése indokoltnak látszik és, miután szoftver alapú elektronikus rendszerről van szó, amely lehetővé teszi a felhasználás adatainak a rögzítését is, lehetségesnek is. A kért adatszolgáltatás teljesítésének az indokoltsága nemcsak a mindenkori jóváhagyott jogdíj közleményből következik, de az összhangban áll a közös jogkezelésről szóló – bár még a magyar jogba át nem ültetett – 2014/26/EU sz. irányelv 17. Cikkében foglaltakkal is.⁵

Az eljáró tanács válasza a tisztelt Törvényszék 3. és 4. sz. kérdésére és a felperes 19. számú periratának 2. sz. kérdésére („bizonyítási indítványára”): Az alperes által használt rendszerben lejátszott művek és szerzők azonosítására fennáll az elvi lehetőség, azonban annak gyakorlati megvalósítását rendkívül megnehezíti a felhasznált repertoár jellege és a közös jogkezelés kérdéseinek tisztázásához

⁴ Ld. a Felperes jogdíjközleményeit.

⁵ Az Európai Parlament és Tanács 2014/26 EU irányelve (2014. február 26.) a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek jogának belső piacon történő online felhasználásáról szóló, több területre érvényes engedélyezéséről. Az irányelv 17. Cikke így rendelkezik: „A tagállamok rendelkezéseket fogadnak el annak biztosítására, hogy a felhasználók közösen megállapított és előre meghatározott időpontban és közösen megállapított és előre meghatározott formátumban megadják a közös jogkezelő szervezet számára a közös jogkezelő szervezet által képviselt jogok gyakorlására vonatkozóan rendelkezésükre álló olyan lényeges információkat, amelyek szükségesek a jogdíjbevételek beszedéséhez és a jogosultakat megillető összegek felosztásához és kifizetéséhez. Az ilyen információnyújtás formátumának eldöntésekor a közös jogkezelő szervezetek és a felhasználók lehetőség szerint figyelembe veszik az önkéntes iparági normákat.”

szükséges adatok hiánya, illetve szokatlan formája. A tisztelt Törvényszék által a felperes kérdéseként megjelölt 2. sz. „bizonyítási indítványnak” megfelelő adatszolgáltatási igény teljesítése valamelyest enyhíthet az azonosítási nehézségeken, s az eljáró tanács megítélése szerint – a repertoárnak az elektronikus, szoftvervezérelt módon való hozzáférhetővé tételére tekintettel – ez az utólagos azonosítás lehetőségére is vonatkozhat.

c) A tisztelt Törvényszék 6. sz. kérdése így szól: „Megállapítható-e aggálytalanul, hogy az alperes áruházában felhasznált művek egyrészt először külföldön kerültek nyilvánosságra, illetőleg egyáltalán nyilvánosságra kerültek-e? Ebben az esetben megilleti-e a védelem a szerzőt/szerzőket?” A kérdéshez kapcsolódik a felperes 34. sz. periratának 1. pontjában foglalt három kérdés, amelyeket a lentiekben idéz az eljáró tanács.

Az Sztj. 2.§-a így rendelkezik: „Olyan műre, amely először külföldön került nyilvánosságra, az e törvényben meghatározott védelem csak akkor terjed ki, ha a szerző magyar állampolgár, vagy ha a szerzőt nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti.”

A Berni Egyezmény 3. Cikkének az irányadó rendelkezései pedig így szólnak:

(1) Ezen Egyezmény alapján védettek:

a) azok a szerzők, akik az Unió egyik országának állampolgárai, megjelent vagy meg nem jelent műveikre nézve;

b) azok a szerzők, akik az Unió egyik országának sem állampolgárai, azon műveikre nézve, melyeket első ízben az Unió egyik országának valamelyikében adnak ki, vagy egyidejűleg adnak ki egy Unión kívüli és egy Unióhoz tartozó országban.

(2) Azok a szerzők, akik az Unió egyik országának sem állampolgárai, de állandó lakóhelyük az Unió egyik országában van, ezen Egyezmény alkalmazása szempontjából ugyanolyan elbírálásban részesülnek, mint ennek az országnak állampolgárai.

(3) "Megjelent művek" alatt a szerző hozzájárulásával kiadott művek értendők, bármi legyen is a műpéldányok előállítás módja, feltéve, hogy ezeket - a mű jellegének figyelembevételével - oly módon bocsátották a közönség rendelkezésére, hogy kielégítsék annak ésszerű szükségleteit. Nem tekintendő megjelenésnek valamely színmű, zenés színmű, film vagy zenemű bemutatása, irodalmi mű nyilvános előadása, az irodalmi vagy művészeti művek közvetítése vagy sugárzása, valamely művészeti mű kiállítása és építészeti mű megépítése.

(4) Több országban egyidejűleg megjelentnek tekintendő az a mű, amelyet az első megjelenéstől számított harminc napon belül két vagy több országban kiadnak.⁶

A tisztelt Törvényszék a „nyilvánosságra kerülés” fogalmát bizonyára az Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdésében található „megjelent művek” kifejezés szerinti „megjelentetés” értelmében használja, hisz mint ahogyan abból a rendelkezésből kitűnik, nem bármilyen nyilvánosságra kerülés, hanem csak a rendelkezésben meghatározott módon történő „megjelentetés” szolgálhat az Unió országokban a szerzői jogi védelem *egyik* lehetséges alapjául. A tisztelt Törvényszék által használt „nyilvánosságra kerülés” kifejezés nyilván az

⁶ Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezményt az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet hirdette ki.

említett bekezdésben szereplő generikus „közönség [=nyilvánosság] rendelkezésére bocsátás” kifejezésnek felel meg.

Magyarország számára szerzői jogi és szomszédos jogi kötelezettségeket állapít meg a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) tagjait kötő TRIPS Megállapodás⁷ is. A Megállapodás 1. Cikkének (3) bekezdése így rendelkezik:

3. A Tagoknak a többi Tagok állampolgárai [...] számára a jelen Megállapodás szerinti elbánást kell nyújtaniuk. A vonatkozó szellemi tulajdonjog tekintetében egy másik Tag állampolgára alatt azok a természetes és jogi személyek értendők, akik megfelelnek az oltalom iránti igényrel kapcsolatos követelményeknek [...] a Berni Konvenció (1971), a Római Konvenció⁸ szerint, amennyiben a WTO valamennyi Tagja ezeknek az Egyezményeknek, illetve Konvencióknak részese lenne.[...] Bármely Tagnak, amely élni kíván a Római Konvenció 5. Cikk 3. bekezdésében, vagy a 6. Cikk 2. bekezdésében foglalt lehetőséggel, a Szellemi Tulajdon Kereskedelmi Vonatkozásainak Tanácsát (a TRIPS Tanácsot) az előírt módon értesítenie kell.

Tehát a TRIPS Megállapodás által nyújtott szerzői jogi védelem körére a Berni Egyezmény fent idézett rendelkezései az irányadóak (amelyeknek az alkalmazását a Megállapodás 9. Cikkének (1) bekezdése egyébként is előírja).

A Berni Egyezményt kezelő Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) az Egyezmény értelmezésére kiadott Útmutatója („Guide”-ja)⁹ a következőket fűzi hozzá a „megjelent műveknek” az Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdésében foglalt meghatározásához:

BC-3.9. A meghatározás az 1967-ben elfogadott Stockholmi Okmányban kapta meg végleges formáját,¹⁰ ahol azon a tisztázáson kívül, hogy a műpéldányoknak a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétele csak akkor minősül „megjelenésnek”, ha a „szerző hozzájárulásával” történik, [...] az első mondat döntő második része a következőképp egészült ki: „[feltéve hogy] – a mű jellegének figyelembevételével – oly módon bocsátották a közönség rendelkezésére, hogy kielégítsék annak ésszerű szükségleteit”. A két új elemnek a beillesztése – vagyis hogy a hozzáférhetővé tétel szintjének ki kell elégítenie a közönség „ésszerű szükségleteit” és hogy a megjelenést „a mű jellegének figyelembevételével” kell megállapítani – két következménnyel járt: egyrészt a „megjelenés” fogalmának a további tisztázásával, másrészt a fogalom kiterjesztő értelmezésének a megalapozásával (és valójában a korábbiaknál szélesebb fogalommal). Az I. Főbizottság jegyzőkönyve rámutat arra, hogy „ez az új és szélesebb meghatározás, egyebek mellett, új feltételeket jelent a filmművek tekintetében, a televíziós filmeket is ide értve.”¹¹ Az új feltételek nyilvánvalóvá teszik, hogy valamely művet akkor is megjelentnek kell tekinteni, ha műpéldányok rendes körülmények között nem kerülnek a közönség tagjainak a birtokába (mint például filmműveknek filmszínházakban való bemutatás céljára való rendelkezésre bocsátása vagy

⁷ A szellemi tulajdon kereskedelemmel összefüggő kérdéseit szabályozó megállapodást (TRIPS Megállapodás) az 1998. évi IX. törvény hirdette ki.

⁸ A TRIPS Megállapodás kihirdetett szövegében a magyar jogban Berni Egyezményként és Római Egyezményként kihirdetett szerződések címei az azok kihirdetett szövegeitől eltérően így szerepelnek.

⁹ Az eredetileg angolul írt Guide a „Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms” c. könyvben jelent meg 2003-ban a WIPO a 891(E) számú hivatalos kiadványaként (később a Világszervezet francia, kínai, orosz és spanyol fordításban is kiadta a könyvet). Mint az angol nyelvű Előszóból (Preface) kiténik (4. old.) a könyv szerzője a jelen eljáró tanács előadó tagja, aki a könyvet a WIPO-nak a szerzői jogért és szomszédos jogokért felelős nyugalmazott főigazgató-helyettesi minőségében írta a Világszervezet részére.

¹⁰ A Berni Egyezmény 1967-ben Stockholmban tartott felülvizsgálati értekezleten elfogadott szövegéről van szó.

¹¹ A Berni Egyezmény 1967. stockholmi felülvizsgálati konferenciájának angol nyelvű jegyzőkönyve, 1139. old., 50. bek. Angol eredetiben: „Records of the Intellectual Property Conference of Stockholm (1967), WIPO, 1971.

kottapéldányok rendelkezésre bocsátása zenekarok részére, hogy a zeneművet a közönség számára előadják).¹²

Részletesen leírja a stockholmi felülvizsgálati értekezleten lezajlott vitát Sam Ricketson-nak a Berni Egyezmény elfogadásának 100. évfordulója alkalmából megjelentett könyve,¹³ amely máig is az Egyezményről készült legalaposabb elemzésnek számít. Idézi és elemzi azokat a javaslatokat, amelyek a meghatározás kiszélesítéséhez vezettek, majd megállapítja, hogy csupán egy tekintetben merült fel vita az olyan megjelentetést illetően, amikor műpéldány rendesen nem jut el a közönség tagjaihoz, hanem csak azokhoz, akik a művet a közönség számára hozzáférhetővé teszik. Nevezetesen azt a kérdést illetően, elegendő-e, hogy egy ilyen közvetítő személy megkapja a példányt, vagy az is szükséges a „megjelenéshez”, hogy a nyilvános előadás, illetve a nyilvánossághoz közvetítés megtörténjen. A szerző arra a megállapításra jut, hogy a megjelentetés megvalósulásához szükséges, de egyben elegendő az, hogy legalább egy „közvetítő”, aki számára a műpéldányt a közönség számára való előadás céljára hozzáférhetővé tették, ténylegesen fel is használja ilyen módon a műpéldányt.¹⁴

Fontosnak látszik rámutatni, hogy ilyenkor nem a nyilvános előadás, illetőleg a nyilvánossághoz való közvetítés útján valósul meg a „megjelentetés” (az ilyen felhasználás önmagában nem minősül „megjelentetésnek” a Berni Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdése szerint), hanem a műpéldánynak az erre a célra (a közönség számára való bemutatás, illetve a nyilvánosság számára való közvetítés céljára) való hozzáférhetővé tételével és ez után az ilyen célra való legalább egyszer történő felhasználásával.

A vizsgált ügyben – a periratok között található adatok szerint – a hangfelvételeket a Vállalat 1. bocsátja a Vállalat 2. rendelkezésére (felelősséget vállalva azért, hogy az azokkal kapcsolatos szerzői és szomszédos jogi jogosításokkal rendelkezik) a végett, hogy azokat a Vállalat 2. berendezései révén áruházakban a közönség részére közvetítsék.

A Vállalat 2. számára a nyilvánossághoz való közvetítés céljára így hozzáférhetővé tett felvételeket azokat zárt (vagy legalábbis az alperes állítása szerint zárt) rendszeren keresztül a Vállalat 2. által installált berendezések útján az alperes a nyilvánosság számára ténylegesen közvetítette. (Az alperes az Európai Unió Bíróságának egyik ítéletére hivatkozva utólag kétségbe vonta a nyilvánossághoz közvetítés megvalósulását. Az eljáró tanács a lentiekben, a szakértői vélemény B.III. pontjában fejti ki, miért téves ez a hivatkozás.)

A fentiekre tekintettel, az eljáró tanács véleménye szerint, a vita tárgyát képező zeneművek akkor is megjelentnek minősülnek, ha egyéb módon nem jelentek meg korábban a Berni Unió egyetlen országában, illetve a WTO egyetlen Tagja és a WCT egyetlen Szerződő Fele

¹² Az Útmutató eredeti angol szövege (ld. a 37. old.) így szól:

BC-3.9. The definition got its present form in the 1967 Stockholm Act, where, in addition to the clarification that making available copies may only qualify as “publication” if it takes place “with the consent of the author” (a condition which until this clarification had been only based on an interpretation of the text), the decisive second part of the first sentence became complete in the following way: “provided that the availability of such copies has been such as to satisfy the reasonable requirements of the public, having regard to the nature of the work.” The inclusion of the two new elements – fixing the level of required availability at “the reasonable requirement of the public,” and the obligation of “having regard to the nature of the work” – had two effects: first, further clarification of the concept of “publication,” and second, establishing the basis for a more extensive interpretation of the concept (and, in fact, as a result, a broader concept). The report of Main Committee I points out that “[t]his new and wider definition implies, *inter alia*, new conditions for the publication of cinematographic works, including television films.”¹² The new conditions make it clear that a work should be considered published even if members of the public do not normally get possession of copies (such as the making available copies of cinematographic works for cinema presentations, or also the making available of copies of sheet music to orchestras to perform the musical works to the public).

¹³ Sam Ricketson: „The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1986-1996”, Kluwer, 1986.

¹⁴ I. m. 185-186. old.

területén sem (ezt látszik állítani az alperes), de azokat a szerzők a közönséghez való közvetítés céljára az Egyesült Királyságban a Vállalat 2. rendelkezésére bocsátották, amely utóbbi rendszere útján aztán azokat az alperes áruházaiiban a közönség (a nyilvánosság) számára közvetítették.

Az alperesnek a periratok nem cáfolt adatai alapján a szerzők a műpéldányokat az Egyesült Királyságban tették hozzáférhetővé a Vállalat 2. részére. A műpéldányok a Vállalat 2. rendszerében elektronikus példányként jöttek létre, s ez a Szellemi Tulajdon Világszervezete Szerzői Jogi Szerződéséhez (WCT)¹⁵ kapcsolt egyeztetett nyilatkozat,¹⁶ a Szerződésnek az Európai Unió jogrendszerébe való átültetését szolgáló Információs Társadalom Irányelv¹⁷ 2. Cikke és az Sztj. 18. §-ának (2) bekezdése szerint többszörözésnek (műpéldány létrehozásának) minősül.

Az Egyesült Királyság Magyarországgal együtt tagja a Berni Uniónak, WTO-nak és Szerződő Fele a WCT-nek. Így a Berni Egyezmény 3. Cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint – az Egyesült Királyságban történt megjelentetés révén – akkor is szerzői jogi védelmet kell, hogy kapjanak Magyarországon történő felhasználásuk tekintetében, ha a szerzők nem állampolgárai a Berni Unió egyik országának, a WTO egyik Tagjának és a WCT egyik Szerződő Felének sem, illetve állandó lakóhelyük sincs ott.

A szerzői jogi védelem azonban akkor is fennállna, ha az érintett művek nem lennének megjelentek tekinthetők a fent leírt módon (az eljáró tanács véleménye szerint azonban azok), de a szerzők a Berni Unió bármely országának, a WTO bármely Tagjának és a WCT bármely Szerződő Felének az állampolgárai, illetve – állampolgárság hiányában – legalább az állandó lakóhelyük ott van. A Berni Uniónak nem kevesebb, mint 167 ország a tagja, s a WTO-nak is 160 tagja van (amelyeket köti a TRIPS Megállapodás), s már a WCT Szerződő Feleinek a száma is 93-ra emelkedett.¹⁸ Ezek a számok jelentős mértékben átfedésben vannak, de együttesen azt jelentik, hogy ma már csak elvétve van olyan ország, amelyben a Berni Egyezmény közvetlenül vagy közvetve sem lenne alkalmazható (néhány kisebb sziget kivételével gyakorlatilag csak Irak, Irán, Afganisztán, Türkmenisztán, Dzsibuti, Etiópia és Szomália). Így általában – és az ügyben érintett esetben is – most már reálisan és kellő alappal vélelmezhető (nyilvánvalóan elvileg megdönthető vélelem formájában), hogy olyan szerzőkről van szó, akiknek a művei állampolgárságuk vagy állandó lakóhelyük alapján szerzői jogi védelmet élveznek Magyarországon. (Ugyanez áll a zeneművek első megjelentetésének a helyére is, ha azok első megjelentetése nem a műpéldányoknak a Vállalat 2. útján való rendelkezésre bocsátása, hanem a példányok többszörözése és terjesztése útján ment volna végbe.)

Ez ugyan nyilvánvaló, de a teljesség kedvéért az eljáró tanács megjegyzi, hogy a szerzői jogoknak a nemzetközi szerződések alapján nyújtandó védelemére fennálló kötelezettségeit Magyarországnak – a szerződésekkel összhangban elfogadott – törvényeknek megfelelően kell teljesítenie. A szerzői jog területi jog; a Magyarországon megvalósított szerzői jogilag releváns cselekményekre a magyar jogot kell alkalmazni a *lex loci protectionis* elvnek megfelelően, amelyet a nemzetközi magánjogról szóló 1979 évi 13. törvényerejű rendelet 19.

¹⁵ Kihirdette a 2004. évi XLIX. törvény.

¹⁶ A WCT 1. Cikkének (4) bekezdéséhez kapcsolt egyeztetett nyilatkozat így szól: „A Berni Egyezmény 9. Cikke által szabályozott többszörözési jog és az általa megengedett kivételek teljes körben alkalmazandók a digitális környezetben is, különösen a művek digitális formában történő felhasználására. Valamely védelem alatt álló mű elektronikus hordozón történő, digitális formában megvalósuló tárolása a Berni Egyezmény 9. Cikke értelmében vett többszörözésnek minősül.”

¹⁷ Az Európai Parlament és Tanács 2001/29/EK irányelve az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdéseiben való összehangolásáról.

¹⁸ Ld. a WIPO és a WTO weblapjait: www.wipo.int és www.wto.org.

§-a is leszögez.¹⁹ Az idegen elemet tartalmazó magánjogi szerződésekben rendelkezni lehet arról, hogy bizonyos jogvitákat mely állam joga szerint lehet vagy kell eldönteni, arra azonban nincs mód, hogy kikössék, a Magyarországon nyújtandó területi hatályú szerzői jogi védelemre nem a magyar szabályok, hanem valamilyen más országnak a szabályai az irányadóak.

A tisztelt Törvényszék kérdéseiből az tűnik ki, hogy amikor azokban a „szerző”, illetve „mű” kifejezés szerepel, azokon – mint ahogyan az gyakran történik a szerzői jogra és a szomszédos jogokra való együttes utalás esetén – az érintett szomszédos jogi jogosultakat (előadóművészeket, illetve hangfelvétel-előállítókat) és szomszédos jogi teljesítményeket (előadásokat, illetve hangfelvételeket) is érteni kell. Erre tekintettel az eljáró tanács a tisztelt Törvényszék fent idézett 6. számú kérdésére abban az értelemben is válaszolni kíván, hogy megilleti-e Magyarországon szomszédos jogi védelem az ügyben szereplő felhasználással érintett előadóművészeket és hangfelvétel-előállítókat.

Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók jogait illetően az Szjt. nem tartalmaz olyan rendelkezést, mint amelyet a 2. § a szerzői jogra vonatkozóan. A törvény 1. §-ának (8) bekezdése egyszerűen úgy rendelkezik, hogy „[a]z előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók, a rádió- és a televízió-szervezetek, a filmelőállítók, valamint az adatbázis-előállítók teljesítményei az e törvényben meghatározott védelemben részesülnek.” Nincs sem az 1. és 2. §-ban, sem a szomszédos jogokról szóló XI. Fejezetben, sem pedig az Szjt. más rendelkezései között olyan szabály, hogy az először külföldön nyilvánosságra hozott (kiadott = megjelentetett) hangfelvételre, illetve a felvételen rögzített előadásra csak akkor áll fenn a védelem, ha magyar jogosultakról van szó, vagy ha az előadóművészt és a hangfelvétel-előállítót nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti.

A felperes az Szjt.-ről szóló „Nagykommentárra” hivatkozva és az irányadó oldalak másolatának a periratokhoz való csatolásával azt az álláspontot képviseli, hogy miután ilyen feltételről nem rendelkezik a törvény, az nem alkalmazható. Az alperes egyrészt azért nem fogadja el ezt az álláspontot, mert csupán kommentárról van szó, amely egymagában nem lehet döntő az Szjt. értelmezésében, másrészt pedig azért, mert úgy véli, hogy ez ellentétben áll azokkal a nemzetközi szerződésekkel, így különösen a Római Egyezményvel,²⁰ amelyek csak bizonyos esetekben és bizonyos feltételek megléte esetén írják elő a részes országok számára a külföldi jogosultak védelmét. Az alperes első érve helytállónak látszik, a második – a nemzetközi szerződésekkel való állítólagos konfliktusra vonatkozó – azonban nem. A nemzetközi szerződések, így a Római Egyezmény is, ugyan előírják, hogy milyen esetekben köteles egy részes állam védelmet nyújtani más részes államok jogosultjainak, illetőleg az onnan származó produktumoknak, azt azonban nem tiltják meg, hogy olyan külföldi jogosultak és produktumok részére is védelmet nyújtson egy részes állam, amire a kötelezettség nem terjed ki.

Ugyan az eljáró tanács véleménye szerint a „Nagykommentárban” kifejtettek összhangban állnak a jogértelmezés általános elveivel (abban a tekintetben, hogy ahol a jogszabály nem határoz meg egy bizonyos feltételt, azt a feltételt nem létezőnek kell tekinteni), tisztán jogkérdésről van szó, amely a tisztelt Törvényszék döntésére tartozik.

¹⁹ A rendelkezés így szól: „A szerzői jogokat annak az államnak a joga szerint kell elbírálni, amelynek területén a védelmet igénylik.”

²⁰ Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben Rómában létrejött nemzetközi egyezmény. Kihirdette az 1998. évi XLIV. törvény.

Az eljáró tanács mindazonáltal foglalkozni kíván azzal a lehetőséggel, hogy a tisztelt Törvényszék esetleg mégis csak a Magyarországot kötő nemzetközi szerződések által minimális védelmi szintként előírt esetekben állapítaná meg a külföldi szomszédos jogi jogosultak illetve produktumok védelmét.

Ebből a szempontból a Római Egyezmény és a WPPT rendelkezéseit kellene figyelembe venni. A TRIPS Megállapodását azért nem, mert a Megállapodás, szemben a Római Egyezmény 12. Cikkével és a WPPT 15. Cikkével, nem tartalmaz rendelkezést a kereskedelmi célból megjelentetett hangfelvételek és az azokon rögzített előadások nyilvánosságához közvetítéséért járó jogdíjigényről.

A Római Egyezmény irányadó rendelkezései így szólnak:

2. Cikk

1. Ennek az Egyezménynek az alkalmazásában a nemzeti elbánás annak a Szerződő Államnak a hazai törvényei szerinti elbánást jelenti, ahol a védelmet kérik:

a) olyan előadóművészek számára, akik az illető állam állampolgárai, olyan előadásokra vonatkozóan, amelyeket területén tartanak, sugároznak vagy első ízben rögzítenek;

b) olyan hangfelvétel-előállítók számára, akik az illető állam állampolgárai, olyan hangfelvételekre vonatkozóan, amelyeket területén adtak ki, vagy rögzítenek először;...

2. A nemzeti elbánást ezzel az Egyezménnyel kifejezetten biztosított védelem, valamint az Egyezményben kifejezetten meghatározott korlátozások figyelembevételével kell biztosítani.

3. Cikk

Ennek az Egyezménynek az alkalmazásában:

d) *kiadás*: valamely hangfelvétel példányainak kielégítő mennyiségben történő nyilvánosságra hozatala;

4. Cikk

Valamennyi Szerződő Állam nemzeti elbánásban köteles részesíteni az előadóművészeket, ha a következő feltételek bármelyike megvalósul:

a) az előadást valamely másik Szerződő Államban tartják;

b) az előadást olyan hangfelvételen rögzítik, amely az Egyezmény 5. Cikke alapján védelmet élvez;

c) a hangfelvételen nem rögzített előadást olyan sugározott műsor útján közvetítik, amely az Egyezmény 6. Cikke alapján védelemben részesül.

5. Cikk

1. Valamennyi Szerződő Állam nemzeti elbánásban köteles részesíteni a hangfelvétel-előállítókat, ha a következő feltételek bármelyike megvalósul:

a) a hangfelvétel előállítója valamely más szerződő állam állampolgára (az állampolgárság ismérve);

b) a hang első rögzítése valamely más Szerződő Államban történt (a rögzítés ismérve);

c) a hangfelvételt először valamely más Szerződő Államban adták ki (a kiadás ismérve).

2. Ha a hangfelvételt nem Szerződő Államban adták ki először, de azt az első kiadást követő harminc napon belül valamelyik Szerződő Államban is kiadták (egyidejű kiadás), a hangfelvétel úgy tekintendő, mintha először a Szerződő Államban adták volna ki.

3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál letétbe helyezett értesítés útján bármelyik Szerződő Állam úgy nyilatkozhat, hogy nem fogja alkalmazni vagy a kiadás, vagy a rögzítés ismérvét. Az ilyen értesítést a megerősítéssel, az elfogadással vagy a csatlakozással egyidejűleg, illetőleg bármikor azt követően is letétbe lehet helyezni; utóbbi esetben az hat hónappal a letétbe helyezés után válik hatályossá.

6. Cikk

1. Valamennyi Szerződő Állam nemzeti elbánásban köteles részesíteni a műsorsugárzó szervezeteket, ha a következő feltételek bármelyike megvalósul:

a) a műsorsugárzó szervezet székhelye valamely másik Szerződő Államban van;

b) a sugárzott műsor átvitelére valamely másik Szerződő Államban lévő adóról került sor.

2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál letétbe helyezett értesítés útján bármelyik Szerződő Állam úgy nyilatkozhat, hogy csak abban az esetben fog védelmet nyújtani a sugárzott műsoroknak, ha a műsorsugárzó szervezet székhelye valamely másik Szerződő Államban található, és a sugárzás átvitele ugyanazon Szerződő Államban lévő adóról történt. Az ilyen értesítést a megerősítéssel, az elfogadással vagy a csatlakozással egyidejűleg, illetőleg bármikor azt követően is letétbe lehet helyezni; utóbbi esetben az hat hónappal a letétbe helyezés után válik hatályossá.

Magyarország nem élt az 5. Cikk (3) bekezdése és a 6. Cikk (2) bekezdése által nyújtott lehetőségekkel.

Abban az esetben, ha a tisztelt Törvényszék mégis úgy döntene, hogy bár az Szjt. nem tartalmaz ilyen feltételt, a külföldi előadók, illetve hangfelvétel-előállítók csak a nemzetközi szerződésekben meghatározott kötelezettségek szerint részesülnek védelemben Magyarországon, a fentiekből a következőket lehetne levonni:

A Római Egyezmény 2. Cikke nem a védelmet élvező jogosultak körét, hanem a nemzeti elbánás érvényesülési körét határozza meg. A Cikk rendelkezései azt jelentik, hogy Magyarországon az Egyezmény 4. és 5. Cikke alapján védelemben részesülő

előadóművészeknek ugyanazt a védelmet kell nyújtani, mint a magyar állampolgároknak olyan előadásokra vonatkozóan, amelyeket Magyarországon tartanak, sugároznak vagy első ízben rögzítenek, illetőleg a hangfelvétel-előállítóknak ugyanazt a védelmet kell nyújtani, mint a magyar állampolgároknak, olyan hangfelvételekre, amelyeket Magyarország területén adtak ki, illetve itt rögzítettek először (azonban ennek a védelemnek a 2. Cikk (2) bekezdése szerint minimálisan meg kell felelnie az Egyezményben előírt követelményeknek is).

Azt, hogy mely előadóművészeket és hangfelvétel-előállítókat kell az Egyezmény alapján védelemben részesíteni nem a 2. Cikk, hanem a 4. 5. és 6. Cikk határozza meg.

E fent idézett rendelkezésekből az következik, hogy Magyarországon a magyar jogi szabályozásnak megfelelően a külföldi előadóművészeknek (s előadásaiknak) a következő esetekben kell védelmet kapniuk:

- az előadást az Egyezmény valamely más Szerződő Államában tartották;
- az előadást olyan hangfelvételen rögzítették, amelynek az előállítója valamely más Szerződő Állam állampolgára (az állampolgárság ismérve);
- az előadást olyan hangfelvételen rögzítették, amelynek az első rögzítése valamely más Szerződő Államban történt (a rögzítés ismérve);
- az előadást olyan hangfelvételen rögzítették, amelyet valamely más Szerződő Államban adtak ki először (a kiadás ismérve);
- a hangfelvételen nem rögzített előadást olyan sugárzott műsor útján közvetítették, amelynek az esetében a műsorsugárzó szervezet székhelye valamely másik Szerződő Államban van;
- a hangfelvételen nem rögzített előadást olyan sugárzott műsor útján közvetítették, amely műsorának átvitelére valamely másik Szerződő Államban lévő adóról került sor.

Tehát az előadóművészek állampolgársága egymagában nem meghatározó, csupán annak a hangfelvétel-előállítónak az állampolgársága az, amelynek a hangfelvételén rögzítették az előadóművész előadását.

A külföldi hangfelvétel-előállítók számára pedig akkor kell Magyarországon a magyar törvények szerint védelmet nyújtani, ha az iménti felsorolás pontjaiban említett bármely ismérv (az állampolgárság, a rögzítés, vagy a kiadás ismérve) fennáll.

Ami a WPPT-t illeti, a Szerződés 3. Cikke lényegében a Római Egyezmény ismérveinek az alkalmazását írja elő:

3. Cikk

Az e Szerződés szerinti védelem kedvezményezettjei

(1) A Szerződő Felek az e Szerződésben biztosított védelmet megadják mindazoknak az előadóművészeknek és hangfelvétel-előállítóknak, akik a többi Szerződő Fél állampolgárai.

(2) A többi Szerződő Fél állampolgárainak azok az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók tekintendők, akik megfelelnek a Római Egyezményben biztosított védelemre való jogosultság feltételeinek, ha e Szerződés valamennyi Szerződő Fele Szerződő Állama lenne az említett Egyezménynek. A jogosultság ezen feltételeinek

tekintetében a Szerződő Felek az e Szerződés 2. Cikkének megfelelő meghatározásokat alkalmazzák.

(3) Bármely Szerződő Fél, amelyik él a Római Egyezmény 5. Cikkének (3) bekezdése, illetőleg az említett Egyezmény 5. Cikke alkalmazásában, annak 17. Cikke által biztosított lehetőségekkel, erről értesíti a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) főigazgatóját az említett rendelkezésekben előírt módon.

A Cikk (3) bekezdésében foglalt lehetőségekkel a WPPT tekintetében sem élt Magyarország.

A nemzeti elbánás elvét némiképp a Római Egyezmény 2. Cikkéhez eltérő módon határozza meg a WPPT 4. Cikke, de épp a jelen ügy szempontjából releváns jog – a közönséghez közvetítésnek a Szerződés 15. Cikke szerinti díjazáshoz való jog – szempontjából ennek az eltérésnek nincs jelentősége:

4. Cikk *Nemzeti elbánás*

(1) Mindegyik Szerződő Fél a többi Szerződő Félnek a 3. Cikk (2) bekezdésében meghatározott állampolgárai számára a saját állampolgáraival azonos elbánást biztosít az e Szerződésben kifejezetten biztosított kizárólagos jogok és az e Szerződés 15. Cikkében előírt megfelelő díjazáshoz való jog tekintetében.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettség nem áll fenn, ha egy másik Szerződő Fél a Szerződés 15. Cikkének (3) bekezdésében megengedett fenntartásokkal él.

A Római Egyezményben és a WPPT-ben részes államok száma kisebb, mint a fent említett szerzői jogi szerződések tagsága. A Római Egyezmény esetében ez a szám 92, míg a WPPT esetében 93.²¹ A hasonló szám azt sugallhatja, hogy lényegében ugyanazok az országok részesei a két szerződésnek, ez azonban nem feltétlenül van így az Amerikai Egyesült Államok például nem részese a Római Egyezménynek, viszont részese a WPPT-nek.

Az Egyesült Királyság viszont – az Európai Unió többi Tagországához hasonlóan – mint ahogyan a fentebben erről szó volt, részese mind a Római Egyezménynek mind a WPPT-nek. Ez azért lényeges, mert – mint ahogyan arra a fentiekben rámutatott az eljáró tanács – a periratok alapján vélelmezhető, hogy az érintett hangfelvételek „kiadásának” helye az Egyesült Királyság.

A „kiadásnak” a Római Egyezmény fent idézett meghatározása (amely kifejezés az Egyezmény hivatalos angol és francia szövegében ugyanaz, mint amit a Berni Egyezmény Magyarországon közzétett szövegében nem „kiadásnak”, hanem „megjelenésnek” fordítottak: „publication”) szűkebb szavú, mint a Berni Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdésben foglaltak. Azonban nincs ebben a szűkebb szavú meghatározásban semmi olyan, ami azt indokolná, hogy gyakorlatilag nem ugyanazokat az ismérveket tekintsük irányadónak. Ugyan nem szól a meghatározás arról, hogy a példányok kielégítő számának a megállapításához a védett produktumok és a felhasználás módját is figyelembe kell venni, ám ez enélkül is logikusan alkalmazandó szempontnak látszik. Az pedig, hogy a Berni Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdésében foglalt meghatározáshoz hasonlóan nem feltétele a példányok közönség számára való hozzáférhetővé tételének az, hogy maguk a műpéldányok jussanak el

²¹ Ld. a WIPO honlapját. www.wipo.int.

a közönséghez a WPPT 15. Cikkének (4) bekezdéséből is következik. E rendelkezés így szól: „E Cikk alkalmazásában a vezeték útján vagy vezeték nélkül oly módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett hangfelvételek, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg, úgy tekintendők, mint amelyeket kereskedelmi célból adtak ki.” A nyilvánosság számára való ilyen interaktív hozzáférhetővé tétel akár letöltés, akár a közönség tagjai általi letöltéssel nem járó meghallgatás céljára történhet, s legalább is az utóbbi esetben elég egy példánynak a rendelkezésre bocsátása, mégpedig nem a közönség bármely tagja, hanem a hozzáférést lehetővé tevő részére.

Ebből pedig az következik, hogy amikor az előadóművészek, illetve a hangfelvétel-előállítók a Vállalat 2. rendelkezésére bocsátják (akár úgy, hogy annak az elektronikus rendszerébe feltöltik) a felvételeik példányait abból a célból, hogy a felvételeket és az azokon rögzített előadásokat speciális berendezések útján az áruházak közönséghez közvetítsék, megállapítható hogy az érintett hangfelvétel kereskedelmi célú kiadása megtörtént.

A felperes a 34. számú periratában az „1. Az Szjt hatálya külföldi hangfelvételek és előadóművészek esetében” cím alatt a következő három kérdést tette fel:

- a) Kiterjed-e az Szjt. hatálya a külföldi (nem magyar állampolgárságú természetes személy vagy nem Magyarországon nyilvántartásba vett jogi személy/szervezet) szomszédos jogi jogosult (hangfelvétel-előállító és előadóművész) hangfelvételének, illetve előadóművészi teljesítményének Magyarországon megvalósuló, az Szjt. 77. § (1) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítésére és egyéb módon történő felhasználására?***
- b) Kiterjed-e az Szjt. hatálya olyan hangfelvételekre, illetve előadóművészi teljesítményekre, amelyek először külföldön kerültek nyilvánosságra?***
- c) Ha a védelem fennáll, függ-e a védelem fennállása esetlegesen más további feltételtől, amely az Szjt.-ből – adott esetben az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben elfogadott Római Egyezményvel (kihirdette az 1998. évi XLIV. törvény), továbbá a TRIPS Megállapodással (kihirdette az 1998. évi IX. törvény) összefüggésben – levezethető?***

Mint ahogyan arra az eljáró tanács a fentiekben rámutatott, a periratokban rendelkezésre álló adatok szerint vélelmezhető, hogy a hangfelvételek első „kiadásának” a helye az Egyesült Királyság. Miután mind az Egyesült Királyság, mind Magyarország részese a Római Egyezménynek és a WPPT-nek, Magyarországon – az Egyezmény és a Szerződés fent idézett rendelkezései szerint – ezek a hangfelvételek és a bennük foglalt előadóművészi teljesítmények a magyar jogosultakéhoz hasonló védelemben részesülnek. Ez vonatkozik az Szjt. 77. §-nak (1) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítésre és egyéb felhasználásra is. Ezért az eljáró tanácsnak az ügyben érintett hangfelvételek és az azokon rögzített előadások tekintetében az a) és b) alatti kérdésre igenlő választ kell adnia.

Amennyiben a Római Egyezményben, illetőleg a WPPT-ben részes állam területén megtörténik a hangfelvételek első kiadása, a fentiekben kifejtettek szerint azok magyarországi védelme fennáll. Ezért az c) pont alatti kérdésre a válasz az, hogy nincs szükség esetleges további feltételek teljesítésére; ilyen feltételek nem találhatók a nemzetközi szerződésekben, az EU irányelvekben, illetve az Szjt.-ben.

Az eljáró tanács válasza a tisztelt Törvényszék 6. sz. kérdésére: Kellő bizonyossággal megállapítható, hogy az ügyben érintett szerzői műveket olyan külföldi országban – vélelmezhetően az Egyesült Királyságban – jelentették meg először, amely részese a Berni Egyezménynek, a TRIPS Megállapodásnak és/vagy a WCT-nek, s az is, hogy a szerzők ilyen országok állampolgárai. Ezekre az ismérvekre tekintettel a kellő bizonyossággal vélelmezhető, hogy az érintett művek Magyarországon – a nemzeti elbánás elvének megfelelően – az említett nemzetközi szerződésekkel összhangban álló magyar törvények szerint – védelemben részesülnek.

Az Egyesült Királyságban való első kiadásra – és a Római Egyezmény, illetve a WPPT irányadó rendelkezéseire tekintettel – ugyanez állapítható meg az érintett hangfelvételekre és az azokon rögzített előadásokra is. Ennek megfelelően a felperes fent idézett első két kérdésére igenlő választ ad az eljáró tanács. A felperes fent idézett harmadik kérdésre pedig az az eljáró tanács válasza, hogy az a Magyarországon így fennálló védelem nem függ további feltételektől.

d) A tisztelt Törvényszék 7. sz. kérdése így szól: „Az alperes áruházaiiban sugárzott hangfelvételeknek kereskedelmi célból kiadott hangfelvételeknek minősülnek-e?” A kérdéshez kapcsolódik a felperes 19. sz. periratában foglalt 3. sz. kérdés („bizonyítási indítvány”) és a 34. sz. periratának 2. pontjában foglalt hat kérdés és 3. pontjában foglalt két kérdés, amelyeket a lentiekben idéz az eljáró tanács.

A tisztelt Törvényszék 6. sz. kérdésére adott fenti válaszában az eljáró tanács kifejtette azokat az indokokat, amelyekre tekintettel a zeneművek előadásait tartalmazó hangfelvételek példányainak a Vállalat 2. részére való rendelkezésre bocsátását abból a célból, hogy azok a Vállalat 2. berendezései útján az áruházakban nyilvánossághoz közvetítsék, megjelentetésnek, illetve kiadásnak minősülnek.

Ebből az következik, hogy a 7. kérdés megválaszolásához már csak a kereskedelmi cél fogalmával szükséges foglalkozni. A kereskedelmi jelző nemcsak az áruforgalomra – a szerzői jog és a szomszédos jogok szempontjából nemcsak a műpéldányok terjesztésére – vonatkozik. Az használatos a szolgáltatás jellegű tevékenységekre – a szerzői és a szomszédos jogok szempontjából a műpéldányok terjesztésével nem járó felhasználásokra, az ilyen felhasználásokra adott engedélyek ellenszolgáltatás fejében való nyújtására – is. A „kereskedelmi” tevékenység utóbbi – az áruk és műpéldányok forgalmán túlmutató – értelme jelenik meg például a „kereskedelmi televízió” kifejezésben. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. §-ában foglalt meghatározások is a kereskedelmi tevékenységnek ezt a tágabb fogalmát tükrözik. Olyannyira, hogy a § 13. pontja még azt is egyértelművé teszi, hogy a vagyoni jogok értékesítése (s a szerzők és szomszédos jogi jogosultak vagyoni jogai nyilvánvalóan ebbe a körbe tartoznak) is kereskedelmi tevékenységnek minősül.

Az eljáró tanácsnak egy megjegyzéssel kell igenlő választ adni a tisztelt Törvényszék 7. számú kérdésére. Nevezetesen azzal a megjegyzéssel, hogy az alperes által történő felhasználás a nyilvánossághoz közvetítés nem sugárzás típusú, hanem nyilvános előadás típusú változatról van szó. A Vállalat 2. tevékenységét akkor sem lehetne sugárzásnak minősíteni, ha az áruházakban telepített berendezések útján nem a már az oda eljuttatott telepített példányok alapján történne a felvételek lejátszása, hanem a Vállalat 2. által folyamatosan átvitt elektronikus jelek útján. Ugyanis a zárt rendszerből az következne, hogy az átvitt program nem felelne meg a „sugárzás” fogalmában foglalt döntő kritériumnak,

nevezetesen a közönség részéről való közvetlen vétel lehetőségének. Ám ha a Vállalat 2. tevékenysége mégis sugárzás lenne, az Szjt. (és az irányadó nemzetközi szerződések) szerint releváns felhasználás akkor sem sugárzás volna, hanem a sugárzott felvételeknek, előadásoknak és műveknek az áruházakban történő – az áruházak tevékenységének számító – nyilvánosságához közvetítése. Tehát az eljáró tanácsnak a tisztelt Törvényszék 7. kérdésére adott igenlő válasza úgy kell, hogy szóljon, hogy az alperes áruházaiában a nyilvánosságához közvetített hangfelvételek kereskedelmi célból kiadott hangfelvételeknek minősülnek.

A felperes 19. sz. periratának 3. sz. pontjában a következők állnak:

Abban az esetben azonban, ha a fenti nyilvánvaló jogértelmezés és az azzal összhangban álló tények alapján a t. Törvényszék kétségesnek tartaná, hogy az alperes által felhasznált hangfelvételek kimerítik-e a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel fogalmát, kezdeményezzük, akár a vonatkozó szabályok jogalkotói értelmezése tárgyában a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának megkeresését, akár, amennyiben a t. Törvényszék a kérdést szerzői jogi szakkérdésnek minősíti, az Szjt. 101. § (1) bekezdése alapján ebben a kérdésben az SzTNH mellett működő Szerzői Jogi Szakértő Testület kirendelését.

Amint a tisztelt Törvényszék fent idézett végzéséből kitűnik, a megkeresés a felperes 19. számú periratában szereplő kérdések (három ilyen kérdés van, amelyet a felperes „bizonyítási indítványként” jelölt meg) megválaszolására is kiterjed. Mint ahogy azt az eljáró tanács kifejtette, a véleménye az, hogy az alperes által felhasznált hangfelvételek megfelelnek a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel fogalmának.

A tisztelt Törvényszék megkeresése szerint a Testületnek választ kell adnia a felperes 34. számú periratában foglalt kérdéseire is. ***A felperes periratában a „2. A kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek fogalma és a fogalom alkalmazása” cím alatt szereplő alábbi hat részletesebb kérdés ugyancsak a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel fogalmára vonatkozik:***

a) Mely hangfelvétel minősül az Szjt. értelmében „kereskedelmi célból kiadott” hangfelvételnek?

b) Az a) pont szerint meghatározható fogalom értelmében kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek kell-e tekinteni azt a hangfelvételt, amelyet anyagi hordozón többszöröznek és forgalomba hozatal útján vagy más módon (például bérbeadás vagy haszonkölcsönzés útján) anyagi hordozón terjesztenek?

c) Az a) pont szerint meghatározható fogalom értelmében kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek kell-e tekinteni azt a hangfelvételt, amelyet anyagi hordozón nem többszöröznek, hanem a nyilvánosság számára tesznek lehívásra hozzáférhetővé? Ezen belül megfelel-e a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel fogalmának az a hangfelvétel, amely a peres iratokhoz F/8 számon csatolt bizonyíték szerint, az egyik internetes zeneáruházból letölthető?

d) Az a)-c) pontok szerint meghatározható fogalom értelmében kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek kell-e tekinteni azt a hangfelvételt, amelyet egy olyan háttérzenei szolgáltató, mint az alperes CD vagy DVD lemezeken többszöröz, majd ezeket a lemezeket bármely, az általa nyújtott szolgáltatást igénybe vevő személy - pl.

vendéglátó és kereskedelmi üzletek üzemeltetője - részére szolgáltatása keretében az általa bérbe adott eszközzel történő lejátszás (nyilvános előadás) céljára átadja?

e) Az a)-c) pontok szerint meghatározható fogalom értelmében kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek kell-e tekinteni azt a hangfelvételt, amelyet egy olyan háttérzenei szolgáltató, mint az alperes bármely, az általa nyújtott szolgáltatást igénybe vevő személy - pl. nyilvános előadást megvalósító vendéglátó és kereskedelmi üzletek üzemeltetője - részére, e célból szolgáltatása keretében online hozzáférhetővé tesz?

f) Az Szt. 77.§ (1) bekezdésének értelmében a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel „másolatának” értelmezése körében elegendő-e, ha a másolat egy, az előzőek [2. a)-e) pont] szerint bármilyen módon kereskedelmi célból kiadottnak tekintendő hangfelvétel többszörözéseként készül, vagy a másolatnak minősülő hangfelvételpéldánynak magának is teljesítenie kell a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel fogalmi követelményeit?

Az eljáró tanács a tisztelt Törvényszék 6. és 7. kérdésére adott válaszában abból indult ki, hogy a zeneművek szerzői, akik az alperes, illetve a Vállalat 2. szerint egyúttal a hangfelvételeken rögzített előadások előadóművészei és maguknak a hangfelvételeknek is az előállítói, a Vállalat 2. rendszerébe azzal a céllal bocsátják rendelkezésre a hangfelvételek példányait, hogy azokat a Vállalat 2. által telepített berendezések útján az áruházak közönségéhez közvetítsék. Erre az esetre vonatkozóan fejtette ki az eljáró tanács azt az álláspontját, hogy a hangfelvételek (és a zeneművek azokon rögzített előadásai) kiadásáról és különösen kereskedelmi célú kiadásáról van szó. Tehát az eljáró tanácsnak igenlően kell válaszolnia a felperes e) alatti fenti kérdésre is.

Az eljáró tanács által kifejtettekből az következik, hogy igenlően kell válaszolnia a b), c) és d) alatti kérdésekre is, s ezért azt kell válaszolnia az a) alatti kérdésre, hogy a b), c) d) és e) pontban leírt esetében mind kereskedelmi célból kiadott hangfelvételekről van szó. A b), c) és d) kérdésekben leírt esetekkel azért nem foglalkozott a fentiekben az eljáró tanács, mert a periratok között csak az e) kérdésben leírt módon történő felhasználásra talált adatokat. Ilyen felhasználást – a hangfelvételek példányainak a Vállalat 2. részére elektronikus úton való átadását – írta le a tanú az ügyben 2013. december 4-én tartott tárgyalás jegyzőkönyve szerint.

A b) és d) alatti kérdések esetében arról van szó, hogy nem elektronikusan (szemben az e) alatti kérdésben leírt esettel), hanem „hagyományosan” kézzel fogható példányok formájában teszik hozzáférhetővé a hangfelvételeket (s a zeneművek azokon rögzített előadásait) áruházak számára. Az adott felhasználáshoz szükséges példányok ilyen módon való terjesztésével egyértelműen megvalósul a „megjelentetés”, illetve a „kiadás”, amelyet a Berni Egyezmény 3. Cikkének (3) bekezdése, a Római Egyezmény 3. Cikkének d) pontja, illetve a WPPT 2. Cikke (c) pontja határoz meg. S ahhoz sem fér kétség, hogy mindez kereskedelmi, haszonszerzési céllal történik.

A c) alatt leírt esetre a WPPT 15. Cikkének fent idézett (4) bekezdése ad közvetlenül igenlő választ. Ezzel az esettel azért nem foglalkozott a fentiekben az eljáró tanács, mert a periratokban található leírások olyan zárt rendszerről szólnak, amelyek szerint a Vállalat 2. a felhasználók közbeavatkozása nélkül közvetlenül juttatja el a felvételcsomagokat az általa telepített berendezések útján az áruházak által végzett nyilvánosságához közvetítés céljából.

Amennyiben a per során megerősítést nyer, hogy a hangfelvétel példányokat mégis a b), c), d) és/vagy e) alatti kérdésekben leírt módon juttatja el az áruházakba a Vállalat 2., akkor a fent kifejtettek alapján van szó kereskedelmi célból kiadott hangfelvételekről.

Az f) alatti kérdésre a nemzetközi szerződésekben foglalt meghatározások egyértelmű rendelkezései alapján azt a választ kell adnia az eljáró tanácsnak, hogy a felvételek esetében a kereskedelmi célú kiadás mozzanata a döntő. A kiadással az adott hangfelvétel minden példánya, a további felhasználás módjától függetlenül kereskedelmi célból már kiadott hangfelvétel példányának minősül. A nemzetközi szerződésekben foglalt meghatározások nem engednek olyan értelmezést, hogy az egyszer már kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel egyes példányai mégse minősüljenek kereskedelmi célból kiadott hangfelvételeknek.

A felperes a 34. számú periratában a „3. Az Sztj. 77.§ (1) bekezdésében szabályozott díjigény alkalmazási köre” cím alatt a következő két kérdés is szerepel:

a) Az Sztj. 77.§ (1) bekezdésében szabályozott díjigény hatálya alá tartozik-e a felhasználás, ha annak során a 2. kérdés szerinti meghatározott hangfelvétel vagy hangfelvétel másolat nyilvánossághoz közvetítése úgy valósul meg, hogy a hangfelvétel bármilyen módon történő megszólaltatása (érzékelhetővé tétele) kereskedelmi, illetve vendéglátó üzletben vagy más, az Sztj. 24.§ (3) bekezdése értelmében vett nyilvános helyen történik?

b) Van-e az Sztj. 77. § (1) bekezdésében meghatározott díjigény fennállásának olyan feltétele, amely a díjigény alkalmazását a hangfelvétel bárki számára lehetséges lejátszásának (érzékelhetővé tételének) meghatározott módjától tenné függővé?

A fent idézett kérdésekre adott válaszokhoz az Sztj. 77. §-ának teljes szövegét indokolt idézni:

77. § (1) Kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnek vagy arról készült másolatnak a sugárzásáért és bármilyen más módon történő nyilvánossághoz közvetítéséért a szerzői jogi védelem alatt álló művek felhasználásáért fizetendő díjon felül a felhasználónak további díjat kell fizetnie, amely - a jogosultak közötti eltérő megállapodás hiányában - fele-fele arányban illeti meg a hangfelvétel előállítóját és az előadóművészt.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alkalmazásakor a hangfelvételt kereskedelmi célból kiadottnak kell tekinteni, ha azt a 73. § (1) bekezdésének *e)* pontjában és a 76. § (1) bekezdésének *c)* pontjában szabályozott módon teszik hozzáférhetővé a nyilvánosság számára. Az (1) bekezdésben és a 73. § (1) bekezdésének *b)* pontjában foglalt rendelkezés alkalmazásában nyilvánossághoz való közvetítésnek kell tekinteni a 28. § (2) bekezdésében szabályozott felhasználást is. Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alkalmazásában továbbá nyilvánossághoz való közvetítésnek kell tekinteni a hangfelvétel jelenlévők számára történő hozzáférhetővé tételét [24. § (2) bek. *b)* pont] is.

(3) A jogosultak díjigényüket közös jogkezelő szervezeteik útján érvényesíthetik, díjukról csak a felosztás időpontját követő hatállyal, a rájuk jutó összeg erejéig mondhatnak le.

A 77. § (1) bekezdése mindenekelőtt a kereskedelmi célból hagyományosan kiadott hangfelvételekről szól, vagyis arról, ha kézzel fogható példányokat (hanglemezeket, CD-ket és hasonló példányokat) adnak ki, terjesztenek. A § (2) bekezdésének első két mondata a WPPT 15. §-ának (4) bekezdésben foglalt értelmező rendelkezésnek felel meg. A WPPT-nek ez a fentiekben már idézett rendelkezése így szól: „(4) E Cikk alkalmazásában a vezeték útján vagy vezeték nélkül oly módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett hangfelvételek, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg, úgy tekintendők, mint amelyeket kereskedelmi célból adtak ki.” A Cikk az Szjt. 77. §-ának (1) bekezdése szerinti díjigényről rendelkezik. (A Szerződés 15. Cikkének (1) bekezdése tartalmazza az erre vonatkozó alapvető rendelkezést: „(1) Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók egyszeri megfelelő díjazásra tarthatnak igényt a kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek közvetlen vagy közvetett, sugárzás vagy a nyilvánossághoz való bármilyen közvetítés útján történő felhasználásáért.”) Az az értelmező rendelkezés, hogy a WPPT 15. Cikkének (4) bekezdésében, illetve az Szjt. 73. §-a (1) bekezdésének e) pontjában és a 76. §-a (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett hangfelvételeket *is* kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnak kell tekinteni semmiképpen nem jelenti azt, hogy *csak* az ilyen hangfelvételeket lehet kereskedelmi célból kiadottnak tekinteni. A kereskedelmi célból bármilyen módon kiadott hangfelvétel kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnak minősül.

A 77. § (2) bekezdésének utolsó mondata szerint „[a]z (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alkalmazásában továbbá nyilvánossághoz való közvetítésnek kell tekinteni a hangfelvétel jelenlévők számára történő hozzáférhetővé tételét [24. § (2) bek. b) pont] *is*.” Az eljáró tanács véleménye az, hogy az alperes az áruházai ilyen módon használja fel az ügyben érintett hangfelvételeket (ezzel kapcsolatban utal az eljáró tanács a szakértői vélemény lenti B.III részében kifejtettre *is*).

A felperes fent idézett 3(a) pont alatti kérdése a nyilvánosság fogalmát érinti, amelyet az Szjt. 24. §-ának (3) bekezdése így határoz meg: „(3) Nyilvános az előadás, ha az a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen vagy bármely más helyen történik, ahol a felhasználó családján és annak társasági, ismerősi körén kívüli személyek gyűlnek vagy gyűlhetnek össze.” Az alperes áruházai hozzáférhetőek a nyilvánosság számára és szó sem lehet arról, hogy az áruházban csak az alperes, mint felhasználó családja és annak társasági, ismerősi körébe tartozó személyek gyűlhetnek össze. Tehát a felperesnek erre a kérdésre igenlő választ kell adni.

Ezzel szemben a felperes 34. számú periratának fent idézett másik – 3(b) alatti – kérdésre nemleges a válasz. Az Szjt. 77. §-ának fent idézett (1) bekezdése szerint a „[k]ereskedelmi célból kiadott hangfelvételnak vagy arról készült másolatnak a sugárzásáért és bármilyen más módon történő nyilvánossághoz közvetítéséért a szerzői jogi védelem alatt álló művek felhasználásáért fizetendő díjon felül a felhasználónak további díjat kell fizetnie.” Látható, hogy ebben a rendelkezésben – az irányadó nemzetközi szerződésekkel összhangban – nincs semmi, ami a díjigény alkalmazását a hangfelvétel bárki számára lehetséges lejátszásának (érzékelhetővé tételének) meghatározott módjától tenné függővé.

Az eljáró tanács válasza a tisztelt Törvényszék 7. számú kérdésére és a felperes ahhoz kapcsolódó további kérdéseire: Az alperes áruházai a nyilvánossághoz közvetített hangfelvételek kereskedelmi célból kiadott hangfelvételnak minősülnek. A felperes 19. és 34. számú periratában foglalt s a kereskedelmi célból kiadott

hangfelvétel fogalmával kapcsolatos fent idézett kérdésekre is igenlő választ kell adnia az eljáró tanácsnak.

Az eljáró tanács válasza a felperes 34. számú perirata 3(a) pontjában feltett kérdésre:

Az Szjt. 77.§ (1) bekezdésében szabályozott díjigény hatálya alá tartozik a felhasználás, ha annak során a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel vagy hangfelvétel másolat nyilvánosságához közvetítése úgy valósul meg, hogy a hangfelvétel bármilyen módon történő megszólaltatása (érzékelhetővé tétele) kereskedelmi, illetve vendéglátó üzletben vagy más, az Szjt. 24.§ (3) bekezdése értelmében vett nyilvános helyen történik. Az alperes az áruházaiiban ilyen módon használja fel a felvételeket.

Az eljáró tanács válasza a felperes 34. számú perirata 3(b) pontjában feltett kérdésre: az Szjt. 77. § (1) bekezdésében meghatározott díjigény fennállásának nincs olyan feltétele, amely a díjigény alkalmazását a hangfelvétel bárki számára lehetséges lejátszásának (érzékelhetővé tételének) meghatározott módjától tenné függővé.

e) A tisztelt Törvényszék 5., 9. és 10. számú kérdései: „5. Megállapítható-e aggálytalanul a tiltakozó nyilatkozatok érvényessége, hatályossága?” „9. Az érintett művek előadói a közös jogkezelés hatálya alá tartoznak-e?” „10. A perbeli esetben bármelyik mű esetében közös jogkezelőnek minősül-e a felperes?” A felperes 19. sz. periratának 1. pontjaként egy a lentiekben idézett kérdés („bizonyítási indítvány”) kapcsolódik a tisztelt Törvényszék utóbbi kérdéséhez.

Az eljáró tanács előbb a 9. és 10. számú kérdést válaszolja meg, mégpedig úgy, hogy a közös jogkezelés kérdésével mind a szerzői jog mind az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók jogai tekintetében foglalkozik. *Ebbe a témakörbe tartozik a felperes fent említett kérdése is („bizonyítási indítvány” formájában), amely így szól:*

„Abban az esetben, ha t. Törvényszék továbbra is kétségesnek találja, hogy az Szjt 77. § (3) bekezdése kötelező közös jogkezelést ír-e elő, kérjük, hogy korábbi indítványunk szerint a jogalkotásért felelős Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalát (SzTNH) szíveskedjék ebben a kérdésben megkeresni a jogszabályhely jogalkotói értelmezésének megadása végett.”

Mint a tisztelt Törvényszék fent idézett végzéséből kiderül, a Testület feladatává tette a felperes periratában szereplő kérdések (mindhárom „bizonyítási indítványként” jellemzett kérdés) megválaszolását is.

A kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek nyilvánosságához közvetítését illetően a fentiekben kifejtettekből közvetlenül következik az eljáró tanács válasza. Nevezetesen az, hogy a perbeli esetben ilyen célból kiadott hangfelvételekről van szó és azoknak, az alperes által az áruházaiiban való nyilvánosságához közvetítéséről, amelyre vonatkozóan az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat jogdíj igény illeti meg, s ez a jog az Szjt. 77. §-ának (3) bekezdése szerint csak kötelező közös jogkezelés után gyakorolható. A periratokban szereplő dokumentumok kétséget kizáróan bizonyítják, hogy a kötelező közös jogkezelés keretében a jogdíjigény érvényesítésére – az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók szervezeteivel kötött megállapodás alapján – a felperes jogosult.

A kötelező közös jogkezelés azt jelenti, hogy a jogosultak nem léphetnek ki a közös jogkezelés rendszeréből. Ezt külön is tisztázza az Szjt. 87. §-a (3) bekezdésnek az utolsó mondata.

Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók jogdíj igényét illetően tehát az a válasz a tisztelt Törvényszék 9. és 10. kérdésére, valamint a felperes fent idézett kérdésére („bizonyítási indítványára”), hogy az alperes által a nyilvánosságához közvetített hangfelvételek tekintetében az Szjt. 77. §-ának (1) bekezdése szerinti jogdíj igény a § (3) bekezdése alapján közös jogkezelés hatálya alá tartozik, s ebben a tekintetben a felperes az összes előadóművész és hangfelvétel-előállító jogát illetően közös jogkezelőnek minősül.

Az említett hangfelvételeken rögzített művek szerzőinek a jogai tekintetében más a helyzet. A Szjt. 87. §-a alapján a zeneművek nyilvánosságához közvetítése tekintetében kiterjesztett hatályú közös jogkezelés érvényesül, amelyre a felperes jogosult.

Ebben az esetben azonban a 87. § (3) bekezdése alapján lehetősége van a szerzőknek, illetve a szerzői jogok más jogosultjainak a rendszerből való kilépésre. A per egyik vitatott kérdése éppen az, hogy a kilépés milyen feltételek megléte esetén hatályos. Minden olyan esetben, ahol a perben érintett szerzők nem léptek ki, illetőleg a kilépésük nem hatályos, a felperes közös jogkezelőnek minősül.

A perben szereplő számos szerző és mű esetében – a változó körülményekre is tekintettel (a per adatai szerint előfordul, hogy egy-egy szerző ugyan kilépési nyilatkozatot állít ki, de tagja marad egy másik közös jogkezelő szervezetnek vagy újonnan belép valamelyikbe, amelyekkel a felperesnek kölcsönös képviseleti szerződése van) – csak esetenként, a felperes és a közös jogkezelők nemzetközi adatbázisa alapján, illetve a partner közös jogkezelőkkel folytatott levelezés útján lehet megállapítani, hogy érvényes kilépésről van-e szó. Mindebben az alperes részéről rendelkezésre álló információ is releváns lehet. Az azonosításra ezért csak kontradiktórikus eljárásban lehet esély; ilyen feladatra az eljáró tanács nem vállalkozhat.

Az eljáró tanács csupán azoknak az okoknak a megjelölésére vállalkozhat, amelyekre tekintettel nem lehet megállapítani aggálymentesen a kilépés érvényességét:

- Nyilván nincs szó kilépésről, ha a felperes nem kapott kilépési nyilatkozatot.
- Nincs szó érvényes kilépésről akkor sem, ha a szerző ugyan kilépési nyilatkozatot tett a felperesnél, de továbbra is – vagy újra – tagja egy olyan közös jogkezelőnek, amelynek a repertoárját illetően a felperes kölcsönös képviseleti szerződés alapján köteles ellátni a közös jogkezelő tevékenységet.
- Nincs szó érvényes kilépésről, ha ugyan kilépési nyilatkozatot tesznek, de nem azonosíthatók az érintett szerzők (mert pl. fantázianeveket jelölnek meg).
- Általában is bizonytalanná teszi a kilépő nyilatkozatok érvényességét az a tény, hogy az alperes adataiban nem szerepelnek a közös jogkezeléshez a művek, a zeneszerzők, a szövegírók és az esetleges zeneműkiadók adatai.
- További bizonytalanságot és kételyeket támaszthat azoknak az alperesi állításoknak a nehezen ellenőrizhető vagy ellenőrizhetetlen volta, hogy az adott szerző egyben zeneszerző és szövegíró is, vagy ha mégsem, jogszatosság terheli a mások jogainak megszerzését illetően. Így valamelyik szerzőtárs rejtve maradhat és nincs adat a kilépéséről vagy annak hiányáról.

Az, hogy mindezek a bizonyítási nehézségek, amelyek abból adódnak, hogy az alperes nem a szokásos jogkezelési rendszert veszi igénybe, számos jogkérdést – nemcsak szerzői jogi, hanem versenyjogi kérdést is – felvetnek, amelyeknek a megítélése túlmegy a Testület feladatkörén. Alapvető kérdésnek az látszik, hogy a bizonytalanságból adódó következmények terheit melyik félre indokolt telepíteni. Erre a kérdésre az eljáró tanács a B.III. alatti kérdést illetően lent még visszatér.

B.III. Az alperes 45. számú periratában foglalt kérdések

A tisztelt Törvényszék fent idézett végzése szerint a Testület véleményének ki kell terjednie az alperes 45. számú periratában foglalt kérdésekre is.

Az említett periratban valójában nem igazi kérdések szerepelnek, hanem bizonyos kérdések tekintetében kifejtett álláspontok. Az eljáró tanács úgy értelmezi, hogy feladata véleményt alkotni a szóban forgó kérdésekkel kapcsolatban az alperes által kifejtett álláspontokat illetően.

Az alperes a következő álláspontokat fejt ki az alábbi kérdéseket illetően:

- a) Az Európai Unió Bíróságának C-135/10 számú ítéletéből az következik, hogy az alperes áruházaiiban a hangfelvételeknek az áruházak látogatóiból álló közönség számára való lejátszása nem minősül a hangfelvételek nyilvánosságához (közönséghez) közvetítésének.
- b) A nyilvánosságához közvetítésért esetleg megállapítandó jogdíj összegét úgy kell megállapítani, hogy figyelembe vegyék a közös jogkezelésből kiléptetett és ki nem léptetett művek arányát.

a) Az Európai Unió Bíróságának C-135/10. számú ítélete alkalmazhatóságának a kérdése

Az említett ítéletben ²²az Európai Unió Bírósága valóban kimondta a következőket:

A „nyilvánosságához közvetítésnek” a 92/100 irányelv 8. Cikkének (2) bekezdése értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki az alapügyben szereplőhöz hasonló fogorvosi rendelőben, szabadfoglalkozású tevékenység keretében, olyan páciensek számára történő ingyenes hangfelvétel-sugárzásra, akik ebben akaratuktól függetlenül részesülnek. Ennél fogva az ilyen sugárzás a hangfelvétel-előállítók számára nem keletkeztet jogot díjazásra.

Előjáróban meg kell jegyezni, hogy az ügyben szereplő esetben a nemzetközi szerződések és az EU irányelvek szerint nem sugárzásról, hanem sugárzott felvételek közönséghez közvetítéséről van szó. A Bíróság nyilván ilyen összefüggésben használta a sugárzás szót. A fogorvos esetében, aki a rendelőjében egy rádió útján szolgáltatott zenét, nem beszélhetünk sugárzásról és sugárzó szervezetként való minősülésről. Sugárzott műveknek a Berni Egyezmény 11*bis*. Cikke (1) bekezdésének (iii) pontja szerinti nyilvános közvetítése valósult meg csupán. Ez a tevékenység, amennyiben nem lenne szó a Bíróság által a fogorvosi magánrendelőkre megállapított kivételről, a nemzetközi szerződésekkel és az EU

²² C-135/10 számú ítélete a Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso (2012) ügyben.

irányelvekkel összhangban az Szjt. 77. §-ának (1) bekezdése szerinti nyilvánossághoz közvetítésnek minősülne.

A hangfelvételeknek az áruházakban külön erre a célra telepített hangszórórendszer útján való közvetítése számos döntő vonatkozásban különbözik egy orvosi magánrendelőben bekapcsolt rádió útján hallhatóvá tett zenétől. Hiányzik számos szempont, amire figyelemmel az EU Bíróság az utóbbi esetben nem tartotta indokoltnak a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazását. Azonban kiemelkedően fontos indokot jelölt meg a Bíróság azzal, hogy rámutatott azokra a körülményekre, amelyekre tekintettel az álláspontja szerint valójában nincs szó nyilvánosságról: „Az olyan fogorvosi páciensekkel kapcsolatban [...], mint amilyenekről az alapügyben szó van, arra kell rámutatni, hogy ezek a személyek olyan összességét alkotják, amelynek összetétele nagyban megszilárdult, és ezért meghatározott lehetséges címzettek összességét képezik, mivel más személy főszabály szerint nem részesül fogorvosi kezelésben. Következésképpen a jelen ítélet 85. pontjában²³ adott meghatározással szemben nem 'általánosságban meghatározott személyekről' van szó” [amit a Bíróság a nyilvánosság döntő fogalmi elemének jelölt meg]. A Bíróság a nyilvánosság hiányának megállapításánál azt is figyelembe vette, hogy a rendelőben egyszerre csak egy-egy vagy nagyon kisszámú páciens van jelen („a fogorvosi pácienseket illetően ez a szám alacsony, sőt jelentéktelen, mivel a rendelőben egyidejűleg jelen levő személyek köre általában igen behatárolt”). A Bíróság ennek alapján megállapította a nyilvánosság hiányát arra figyelemmel, hogy „a nyilvánosság fogalma egy bizonyos számbeli minimumot jelent, ami kizárja ebből a fogalomból az érintett személyek túlságosan kicsi, sőt jelentéktelen számát”.

Ezeknek a döntő ismérveknek a szempontjából az alperes áruházában történő zenefelhasználás alapvetően különbözik. Általában nagyszámú vásárló közönség van jelen. A vásárlók köre nyitott és esetleges (szó sem lehet arról, hogy az áruház meghatározott időbeosztásban egyenként fogadná őket, mint egy fogorvos a pácienseit); mindazokra a lehetséges személyekre kiterjed, akik az áruház árukészletéből kívánnak választani. A nyilvánosság ismérvei, amelyek a fogorvosi rendelő esetében hiányoznak a Bíróság szerint, egyértelműen megvannak az áruházak esetében.

Az, hogy a zenéért a fogorvos nem számít fel külön díjat és hogy a páciensek számára esetleg közömbös az, hogy várakozás vagy kezelés közben szól-e zene és milyen zene szól, csak egyike volt a számos körülmények összességének, amire tekintettel a Bíróság nem találta indokoltnak a nyilvánossághoz közvetítésre fennálló jogdíjigény alkalmazását. A Bíróság nem mondta ki, hogy ezek a körülmények – amelyek együttesen, a felhasználás *de minimis* szintű fontosságára utalnak – egymagukban és általában kizárnák a nyilvánossághoz közvetítés jogának az alkalmazását, hanem csak azt, hogy ezek a többi körülmény együttes mérlegelésén belül az adott konkrét esetben játszottak kiegészítő szerepet.²⁴ (Ezt nem is mondhatta volna ki a Bíróság, mert ez összeütközésben állt volna a nyilvánossághoz közvetítésért járó jogdíjigényre vonatkozó fent idézett nemzetközi normákkal, amelyek egyedül a felhasználó általi közvetítéshez kötik a díjigényt; nem határoznak meg további feltételeket. Ezzel összhangban nem tartalmaz ilyen további feltételt az Szjt. 77. §-a sem.)

²³ Az Európai Unió Bíróságának honlapján közzétett magyar fordítás nem tartalmazza a pontok számát.

²⁴ Az együttes és eseti mérlegelés szükségességére a következőképpen mutat rá a Bíróság ítélete: „[N]em önálló jelleggel bíró és egymástól függő, kiegészítő kritériumot kell figyelembe venni. Következésképpen egyéni és egymással kölcsönhatásban is alkalmazni kell ezeket, mivel különböző konkrét helyzetekben igen változó erősséggel lehetnek jelen. A nemzeti bíróságnak ezért átfogóan kell értékelnie az adott helyzetet.”

Az eljáró tanács válasza az alperes 45. számú periratában az Európai Unió Bírósága gyakorlatával kapcsolatban kifejtettekre: Az EU Bíróságának C-135/10 számú ítélete, amely a fogorvosi rendelőkben rádió útján szolgáltatott zene esetében mondta ki, hogy a nyilvánosságához közvetítésért járó jogdíjigényt nem indokolt alkalmazni, nem alkalmazható az áruházak vásárló közönsége számára a megrendelt hangfelvétel-csomagoknak az erre a célra telepített berendezések útján való közvetítésére. Így különösen azok a kivételes körülmények, amelyekre tekintettel a Bíróság megállapította a nyilvánosság hiányát a fogorvosi rendelőkben egyenként vagy jelentéktelen számban megforduló páciensekre tekintettel, kétséget kizáró módon hiányoznak az áruházak közönsége esetében.

b) Az összecszerűség kérdése

Az alperes 45. számú periratában a nyilvánosságához közvetítés fejében járó díj összecszerűségét illetően előadottak lényegének az látszik, hogy ha meg is állapítható ki nem léptetett zeneművek felhasználása is, a jogdíjat úgy kell kiszámítani, hogy az tükrözze a kiléptetett és ki nem léptetett zeneművek arányát.

Az Szjt. szabályai alapján jóváhagyott és a Hivatalos Értesítőben közzétett jogdíjközlemények tükrözik az arányosság elvét. Azonban ennek az elvnek az alkalmazása nem nyilvánul meg olyan módon, hogy a közös jogkezelőnek, az adott esetben a felperesnek, a bármikor nyilvánosságához közvetített bármilyen zenei program esetében a zeneszámokra lebontott módon is ki kellene számítani a védett és nem védett, illetve a kiléptetett és ki nem léptetett zeneművek arányát és minden esetre vonatkozóan külön jogdíjösszeget kellene megállapítani. A felperesnek az adott felhasználásra jelenleg érvényes „K14” jelű – a közigazgatási és igazságügyi miniszter által az Szjt. 92/H §-ának a (3) pontja alapján jóváhagyott és a Hivatalos Értesítőben közzétett – jogdíjközleménye például így rendelkezik:

12.1. A jelen jogdíjközleményben megállapított jogdíjak mértéke figyelembe veszi, hogy a jelen jogdíjközleményben meghatározott felhasználások során védett és nem védett művek felhasználása egyaránt megtörténik. Ha a felhasználó bizonyítja [Szjt. 88. § (4) bekezdés], hogy a felhasználás – figyelemmel az át- és feldolgozott művekre is – kizárólag olyan műveket érint, amelyek mindegyikére nézve a védelmi idő eltelt, vagy amelyek mindegyike a folklór alkotásának minősül, vagy hangfelvételek bármely nyilvánosságához közvetítésével [Szjt. 77. § (1) bekezdés] járó nyilvános előadás esetén kizárólag olyan előadásokat vagy hangfelvételeket érint, amelyek mindegyikére nézve a védelmi idő eltelt, a felhasználás fejében jogdíjat nem kell fizetni.²⁵

Tehát a díjtételek alkalmazásra kerülnek függetlenül attól, hogy a közös jogkezelő az ellenőrzés során milyen arányban talál a felhasznált repertoárban nem védett műveket. A díjtételek csak akkor nem alkalmazhatók, ha a felhasznált repertoár *kizárólag* nem védett műveket, illetve a szerzői jogvédelem alá nem tartozó folklór-alkotásokat tartalmaz. A jogdíjrendszer alapjául szolgáló ez az elv a szerzői és szomszédos jogok érvényesíthetőségének a feltételeit kívánja biztosítani. Ennek hiányában a közös jogkezelőket olyan méretű ellenőrzési és adminisztrációs teher sújthatná, amely a rendszert működésképtelenné tehetné.

²⁵ Ld. a Hivatalos Értesítő 2013. évi 60. számát.

A jogdíjközlemény fent idézett rendelkezése nem foglalkozik külön azzal az esettel, hogy valamely zenemű nem a védelem hiánya, hanem a közös jogkezelésből való kilépés miatt nem tartozik a közös jogkezelés hatálya alá. Az eljáró tanács ebben a tekintetben az analógia alkalmazását indokoltnak tartja. A jogdíjközleménynek a fentiekben tükröződő elvét a kiléptetett művekre is alkalmazni lehet. Ez azonban jogkérdés, amelynek eldöntése túlmegy a Testület feladatkörén.

Megjegyzzi az eljáró tanács, hogy a fent említett és a jogdíjközlemény idézett pontjában rögzített elvnek a kiléptetett művekre való alkalmazhatóságát (nevezetesen azt, hogy a felperesnek a jogdíjközlemény szerint járó díjigénye csak akkor nem áll fenn, ha az alperes kizárólag közös jogkezelésből kiléptetett zeneműveket használ fel) a Vállalat 2. és az alperes között kötött szerződés is elismerni látszik. Ez következik a szerződésnek abból a pontjából, amely így szól:

Szolgáltató [a Vállalat 2.] felhívja a Megrendelő [...] figyelmét, hogy a fentiek szerint biztosított jogdíjmentesség kizárólag a [...] berendezéssel szolgáltatott Szolgáltató saját Programjaira vonatkozik, és azonnal érvényét veszíti, ha akár egyetlen (!)²⁶ egyéb, a Felperes által képviselt, kötelező kollektív jogvédelmi oltalmat élvező zenei tétel [...] jelenik meg a fentebb rögzített üzlethelyiségek/telephelyek bármelyikén.²⁷

Az eljáró tanács válasza az alperes 45. számú periratában az összecszerúségről kifejtettekre: Az eljáró tanács véleménye szerint a jogdíjközleményeknek a védett és nem védett művekre vonatkozó rendelkezéseit analógia alapján a kiléptetett, illetőleg a ki nem léptetett művekre is alkalmazni indokolt. Ez azonban olyan jogkérdésnek látszik, amelynek az eldöntése túlmegy a Testület feladatkörén.

A kilépés lehetősége nem vonatkozik az előadóművészeknek és hangfelvétel-előállítóknak az Szjt. 77. §-a (1) bekezdése szerinti jogdíjigényére, amely a § (3) bekezdése alapján kötelező közös jogkezelés alá tartozik.

Budapest, 2014. augusztus 11.

Dr. Tattay Levente
a tanács elnöke

id. Dr. Ficsor Mihály
a tanács előadó tagja

Dr. Munkácsi Péter
a tanács szavazó tagja

²⁶ A felkiáltó jellel jelzett hangsúly az idézett szövegben szerepel.

²⁷ Ld. az alperes 2013. március 14-én iktatott 6. periratszámom iktatott ellenkérelméhez mellékelte szerződés 3. oldalának utolsó bekezdését.